

## 'GEEN GELOOFSFORMULIER, MAAR EEN EENHEIDSBANIER'

### DE EVANGELISCHE ALLIANTIE EN HAAR DOORWERKING IN NEDERLAND

E.H. Cossee

De Evangelische Alliantie, voorloper van de oecumenische beweging, bracht figuren uit het Nederlandse Réveil in aanraking met geestverwanten in het buitenland. Deze internationale contacten leidden mede tot verbreiding van hetgeen de Evangelische Alliantie voorstond: 'een vereeniging van gelovigen, van natiën en individuen, geen Kerk-, maar een Christen-verbond; geen geloofsformulier, maar een éénheidsbanier'.<sup>1</sup> Aanvankelijk stond, men, zoals wij zullen zien, in Nederlandse Réveil-kringen niet onverdeeld positief tegenover deze in 1845 op Engelse bodem ontstane beweging. Pas sinds de Alliantie-vergadering te Amsterdam in 1867 leek het tij te keren. Na vele jaren kwam het tot de oprichting van een Nederlandse afdeling. Een bloeiend leven bleek deze echter niet beschoren. Na een opleving in 1907 werd de Nederlandse afdeling in 1948 opgeheven; haar goederen werden aan de Oecumenische Raad overgedragen.<sup>2</sup> De in 1979 wederopgerichte Nederlandse afdeling van de Evangelische Alliantie heeft met haar voorgangster slechts de naam gemeen.<sup>3</sup>

Een voor ons onderwerp onmisbaar opus vormt het monumentale boek van M. Cohen Stuart.<sup>4</sup> Deze 'Remonstrant in het Réveil' heeft zich op voorbeeldige wijze voor de Evangelische Alliantie ingezet. Zijn verslaggeving van diverse hoogtepunten in deze beweging is voor latere onder-

1. M. Cohen Stuart, *Evangelische Alliantie. Verslag van de Vijfde Algemeene Vergadering*, gehouden te Amsterdam, 18 tot 27 aug. 1867. Rotterdam (1867-1868), III.

2. J.N. Bakhuizen van den Brink, W.F. Dankbaar, *Handboek der Kerkgeschiedenis*, deel IV, Den Haag, 1968, 140.

3. J. Stap, *De Evangelische Alliantie. Een studie over het ontstaan en werken van de Evangelische Alliantie in Nederland*, (1987), 43-62. (Scriptie, berustende op het bureau der Evangelische Alliantie te Driebergen).

4. Zie noot 1. Het *Verslag* verscheen gedurende 1867-1868 in vijf afleveringen, voorzien van rijke illustraties en een naschrift. Het geheel, 910 blz. tellend, bevat in fraaie band met gouden bandstempel. Een 'schoon monument', een 'in menig opzicht klassiek werk', 'une édition digne de la patrie de Coster et des Elzevirs' (a.w., 876).